

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Էջմիածնի վեհափառ Հայրապետին վրայ մայրաքաղաքի մէջ քանի մ'օրէ հետէ տեղի ունեցած անհաճոյ զրոյցներուն կարեւորութիւն տալով չհրատարակեցինք մեր չորեքշաբթի աւուր թերթինը. սակայն միւս կողմանէ ամեն հետադարձութիւն ըրինք՝ ստոյգ ծանօթութիւն մ'առնելու և հրատարակելու համար։ Այսօր դարձեալ լռութիւն պիտի պահէինք այս մասին, որովհետեւ դեռ ստոյգ տեղեկութիւն մը չկայ. բայց քանզի ինչպէս բնական և հարկ է, այլ ընդ այլոյ զրոյցներուն վրայ ազդայինք խիստ անհամբեր ու հետաքրքիր կ'տեսնուին, աւելորդ չեմք համարիր ծանուցանել, թէ երէկ և առջի օրերը Պատրիարքարանէն և այլոց կողմանէ հեռագրեր քաջուեցան Ռուսաստան տեղեկութիւն ստանալու համար, և այսօր կամ վաղը պատասխաններն կ'հասնին։ Պատրիարքարանն և այլք արդէն մայրաքաղաքի մէջ դիմեցին այլ և այլ տեղեր, բայց չկրցան լոյս մ'առնուլ, և ստոյգ է որ ռուսական դեսպանատունն ծանուցած է թէ ինք տեղեկութիւն չունի, և թէ՛ տեղի ունեցած զրոյցներն բոլորովին անհիմն են։

Արդ՝ գալիք տեղեկութեանց սպասելով հանդերձ, կնշանակեմք եղած զրոյցները։ Իբր թէ ռուսաց կառավարութիւնն իմանալով որ վեհափառ Հայրապետը արգելք կըլլայ Հայոց՝ Սերվիոյ համար կամաւոր զինուորագրութեան, զնորին վեհափառութիւնը ի Սիպերիա քսորելու հրաման հաներ է. և ապա նկատելով որ հայ զինուորականը կսրբութուն ու զինուորական ծառայութենէ կհրաժարին, քսորանաց հրամանը բանտարկութեան փոխեր է։ Իբր թէ, վեհափառ Հայրապետը կանխաւ լսելով զայս՝ Պարսկաստան փախեր է։

Երէկ մեզ ալ հաւատացունել ջանացին, թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը կովկասեան գաւառէն մեր ազգայիններէն ալ զօրք առնել ուզեր է, և հայոց երեւելիք ընդդիմացեր են, և կառավարութիւնը կասկածելով թէ վեհափառ Հայրապետը կգրգռէ զանոնք, հսկողութեան ներքեւ դրեր է զնորին վեհափառութիւնը, արգելելով որ դուրս չենէ իւր տեղէն՝ Բիւրական վանքէն, ուր կը գտնուի օգտաւորութեան համար։

Եւ իբր թէ Տփլիսէն նոր եկող ազգային մ'ալ լսեր է ի Տփլիս, թէ վեհափառ Հայրապետը Բեդրսպուրկ կանչուած է։

Մեք միայն կկասկածիմք, թէ Ս. Էջմիածնի Միաբաններէն, կամ վիճակներէն եպիսկոպոս կամ այլ աստիճանի եւ կեղեցական մը՝ կառավարութեան կողմ

մանէ պատժոյ ենթարկուած է, և սրկալմամբ վեհափառ Հայրապետին վրայ կ'ստուի։

Ինչպէս կանխաւ բսինք, այս ամենն ալ բերնէ բերան ածանցեալ և ստուգութեան կարօտ զրոյցներ են, և այսօր կամ վաղը ստոյգն երեւան կ'ենէ։

Վերջապէս կարելի չպիտի ըլլայ, որ գոնէ օր մը անդորր անցունեն Երուսաղիմայ ամեն Ս. Պատրիարքն և պատուարժան Ուստն։ Այսօր լատինը, վաղը յոյնը, և մանաւանդ յոյնը յաճախ մեր իրաւունքը բռնաբարելու և յափշտակելու կեննեն. և եթէ կարելի ըլլայ՝ կուզեն որ Երուսաղիմայ ո'չ թէ տնօրինական վայրերէն այլ և քաղաքէն իսկ արտաքսեն հայերը։ Երուսաղիմէն այս օրերս Պատրիարքարան թափած են գրեր և հեռագրեր՝ որոցմէ կիմացուի, թէ յոյնք դարձեալ ամենայն զօրութեամբ մեր իրաւանց դէմ ելած են, և մեր պատուարժան Հարք գրեթէ յուսահատ վիճակի մէջ կ'գտնուին։ Դարձեալ Բեթղէհէմի եկեղեցւոյն մէջ թոյլ չեն տար մեզ աւելածել, և յաջողեր են, չեմք գիտեր ո'րով իրաւամբ զօրք ալ հանել և այնպէս իրենց նպատակին հասնիլ. մեր պատկերներէն մին պատուուեր, և մէկն ալ գողցուեր է։

Այս շաբթու ամեն Ս. Պատրիարքն և Երուսաղիմայ գեր. փոխանորդ Հայրն մեծ Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին երթալով ամենայն զօրութեամբ բողոքեցին մեր իրաւանց դէմ եղած զրկանաց և բռնաբարութեան համար։ Յունական կղերն, քրիստոնէութիւնը ուրիշին չտուող այս կղերն այսպէս մեր Պատրիարքարանն ալ միշտ դադեցունելու և ընդհանուր ազգին ցաւոց տեղի կուտայ։ Ծննդեան և Զատիկ տօնի օրերու և ուրիշ այսպիսի առիթներու մէջ մեզի համբոյրներ տուող Պօլսոյ յունական պատրիարքարանին հետ երբ այս մասին բանակցութիւն ընել կուզուի, և երբ դանգաւտ ու բողոք կըլլայ մեր Պատրիարքարանի կողմանէ, և Երուսաղիմայ յունական պատրիարքարանն անկախ է մենէ՝ պատասխանելով խոյս կուտայ որ և է բանակցութեան մասնէ։

Ազգային մեր նուիրական իրաւանց բռնաբարութեան այս մշտնջենաւոր խնդրոյն միանգամ ընդ միշտ վերջ տալու համար, Ս. Պատրիարք Հօր և ազգային վարչութեան անհրաժեշտ պարտքն է՝ դարձեալ և դարձեալ առաջարկել կայսերական կառավարութեան, որ յանձնաժողով մը կազմուի, մեր ու յունաց ձեռքը գտնուող հրովարտականքն ալ ընէ անցունելով յունաց իրաւանց սահմանը իրենց աչաց առջև դնելու, և խստիւ

պատուիրելու համար որ չափազանցութիւններէ խորշին, ապա թէ ոչ՝ ծանր պատասխանատուութեան և մինչև իսկ տուգանաց պիտի ենթարկուին։

Երէկ տաճիկ լրագրաց ոմանց մէջ հրատարակեալ տեսանք՝ մեր ազգայնոց ոմանց կողմանէ զինուորական պաշտօնատան տրուած աղերսագրի մը պատճէնը, որով խնդրեր են որ իրենցմէ ալ կամաւոր զինուորագրութիւն ընդունուի։

Բայց ստուգեցինք, որ զինուորական պաշտօնատան կողմանէ մեր ազգայնոց այս անձնուիրական փափաքանաց համար չնորհակալութիւն յայտնուեցին յետոյ, պատասխան տրուեր է, թէ երկրին օրէնքը չենէր՝ քրիստոնէից ձեռքը զէնք տալ. իսկ երբ կուզեն՝ կրնան բանակները երթալ, և փոխադրութեան (համալիյէ, նագլիյէ) և այլ այսպիսի ծառայութիւններ մատուցանել։

Եթէ այսպէս է, ուրեմն մեր ազգն ալ կրնայ ուրիշ կերպերով ծառայել ինչպէս արդէն սկսած. այսինքն զինուորական արտաքոյ կարգի ծախուց համար բացուած հանգանակութեան մասնակցիլ իւր բաւականութեան չափ, և վերաւորելոց դարմանի պիտոյքն հոգալ, ինչպէս արդէն հայ տիկնայք սկսած և այլոց ալ օրինակ հանդիսացած են։

Եղիպտոսէն գրուած նամակ մը կ'գուժէ տեղւոյն ազգայնոց երեւելիներէն Միքայէլեան Խաչեր պէյի յանկարծամահ լինելն։ Ցաւեցանք այս կորստեան վրայ. հանգուցեալն իշխանութեան կարեւոր պաշտօններուն մէջ կ'գտնուէր բաւական ժամանակէ հետէ, և կշարունակէր. և ո'չ միայն այս կողմանէ այլ և իւր արտիւ և մշտաց բարեմասնութիւններովն նշանաւոր հանդիսացած էր, և պատիւ կըբերէր մեր ազգին։

Կարինէն՝ յունիս 17 թուով։

• • • Խմբագիր

«Ապիւր եւ Կիսկիմ գաւառաց մեր ազգայնոց նկատմամբ սրտածմիկ եւ ցաւալի տեղեկութիւններ կը հաղորդեն մեզ այն կողմերէն հոս եկող ուղեւորներ, որք եթէ ստոյգ են, թշուառ մերաջնեայք բարոյապէս մեռած, կեանաց ապահովութենէ զուրկ, կրօնական միութարութեան կարօտ, տակաւ առ տակաւ փկորուստ կը դիմեն. եւ այս մասին դարման կամ օգնութիւն ընձեռելու ամենուստք յոյսերսին կտրած կերեւելն. քանզի իրենց վիճակի վրայօք ցարդ պաշտօնական տեղեկութիւն մը տրուած չէ տեղւոյս Ազգ. վարչութեան, որպէս զի ըստ այնմ եթէ ինքն կարող ու ձեռնհաս է՝ այդ ազգապաշտ չարեաց յառաջ խաղացութիւնն արգելելու ճարը գտնայ, եւ թէ ոչ, տեղեկագրէ եղելութիւնը Ս. Պատրիարք Հօր, որպէս զի ազգու միջոցներով գրեթէ չարունակ լսուած արանջանաց առիթները

բառնալու գոհունակ անօրէնութիւն մը լինի յիշեալ մերազնեայց :

Ժամանակէ մը ի վեր է Նսպիրի եւ Նիսկի մու սահմանները ասպատակող Չիթմի անուն արիւնկալ ելուդակապետը հանդերձ իւր աւարառու անգութ հրոսակներով մօտակայ անստառաց եւ կիրճերու մէջ իր որջը դրած աստանդակն կը շրջի գաւառին հայաբնակ գիւղերը , եւ ուր որ երթայ՝ ահ ու սարսափ կը ձգէ . այնպէս որ այն կողմերը եթէ մէկը , իր ունեցածէն , օրական վաստակէն , տարեկան եկամուտէն առատ բաժին չը հանէ այս հոչաւոր աւաղակին , ալ անոր բանը լնցած է , ոչ եւս կրնայ անքոյթ ապրիլ երկրին մէջ , այլ վիշտը , տառապանք կայծակի արագութեամբ իրարու կը յաճորդեն . տունը կը կողոպտուի , ցորենի համբարանոցը կայրուի , պատիւը կառեւանգուի , ագարակի գործաւորաց ո՛րը կըսպանուի , որը կը խոշտանգուի , խոտի գէղերը մոխիր կը դառնան , արօտի անասնոց հօտը կը դարձուի , կը յափշտակուի , եւ նոյն իսկ զրնէն դուրս ելլալն ալ ընդ կասկածանօք :

Ասոր համար ստիպեալ են տեղացի աղգալինք ամենայնիւ հնազանդ եւ կամակատար գտնուիլ յիշեալ բռնաւորին , նկատելով որ տեղական վարչութիւնն իսկ կակնառէ տաճկաց , եւ ամեն անգամ անոնց կողմը կը բռնէ . բայց իրենց զանգատանաց կարեւորութիւն չը տեսլով , առ ահի անկարող են զայն Վարնոյ կեդրոնական կուսակալութեան ականջը հասցնելով իրաւունք եւ հատուցում խնդրել :

Շնորհիւ մեր բարձր. կուսակալին , որոյ երկար կեանք կը մաղթեն հաղարաւոր շըրթունք , այս օրերս գայմագամը փոխուեցաւ եւ կը յուսացուի թէ նորը նախորդին պէս մոլեռանդ չըլլալով հայոց ու տաճկաց մէջ ինկած խորութիւնն ու անվստահութիւնը իսպառ բառնալու ջանադիր պիտի լինի :

Սա իւր անձնական բարեմասնութեամբ հանրածանօթ ըլլալով , յոյս մեծ ունինք որ իւր պաշտօնավարութիւնը երկրին ու ժողովրդեան միանգամայն պիտանի եւ օգտակար կըլլայ մանաւանդ ի մասին քրիստոնեայ հասարակութեան :

Նախորդ գայմագամը , որ կրօնամոլ գաղափարներով տոգորեալ մէկն էր , իւր կամաւոր անտարբերութեամբ տեղի տուաւ այս ամեն անկարգութեանց . կըսուի թէ իւր տեղակալութեան օրով տաճկները նոյն իսկ գատարանի առջեւ եւ պաշտօնատան մէջ հայ ծեծելու , խաչ , կրօնը հրապարակաւ նախատեսլու , հայհոյելու ժպրհեցան եւ անպատիւ մնացին . լսուած է որ քանի մը անգամ վարչական ժողովոյ հայ անդամները մեծաւ անարդանօք դուրս վաներ է « կեալուր քեաֆիր եւլն » արտառոց խօսքերով :

Սպերու գաւառի մէջ Ս. Յովհաննու անուամբ վանք մը կայ Հայոց , որ ատենօք խիստ հռչակաւոր էր կրսն , եւ ուր տակէ 3-4 տարի յառաջ եւս դարձեալ թէ Վարնոյ եւ թէ Բաբերդի շրջակայ գիւղերէն բաւական թուով ուխտադնացներ կըլլային . բայց քանի մը անգամ ուխտաւորաց կարաւանը ճամբան աւաղակներէ կողոպտուելով , հետեւապէս ուխտադնացութիւնը դադրեցաւ , եւ վանքը այժմ բոլորովին անշքացած յետին աղքատութեան մէջ է . ո՛չ վանահայր կայ ո՛չ ալ միաբանութիւն , այլ տարին անգամ մը , այսինքն խաչվերացի տօնին մերձակայ գիւղերէն քահանայ մը կուգար վանք , տաճարը կը բանար , եւ կողները կընդունէր , եւ անոնց նուէրները հաւաքելով կէս մասը կը յանձնէր վանքին հըռչակաւոր աւաղակաց որպէս թէ զայն պահպանած ըլլային , եւ մնացորդ բաժինով կը դառնար իւր ընտանեաց քով :

Այս անգամ եկողներ ալ մեզ կը պատմեն որ յիշեալ վանուց եկեղեցին բարեղարգութեանէ իսպառ մերկացած , կրօնական սպաններէ զուրկ , չէնքէն զատ ուրիշ բան չտեսնար . ի՞նչ կրնէ ուրեմն մեր հոգեւոր վարչութիւնը , ո՛չ ահա բաղամտայ հոչակաւոր վանք մը անարժան եւ պորտապոյծ անձանց ձեռքն մնալով այսպէս այր աւաղակաց կը դառնայ եւ ինքն զեւ եւս անտարբեր է առ այս :

Արժանահաւատ անձինքներէ հաւատարմաւ

այնպէս կը լսենք որ տակէ գրեթէ 40 օր յառաջ Սպերու ընկուզենեաց անտառին մէջ կոծողահատ հայազգի հինգ անձինք , լեռնաշրջիկ աւաղակներէ դարձուեր սպանուեր են . պատճառը ու պարագանքը առայժմ յայտնի չեն , բայց իրաց ճշմարտութեան ամեն ոք կը վկայէ ու կը հաւատայ . եղելութիւնը արդէն կառավարութեան իմաց տրուած է եւ ինչպէս կրսն , երէկ զօրաց գումարտակ մը զրկուեր է սոյն կողմերու աւաղակութիւնը ջնջելու , ասպատակութիւնը դադրեցնելու . եւ ջանահար ըլլալ յիշեալ եղեռնագործները ձերբակալելու համար . առ այժմ այս մասին այսչափ միայն , սպասենք աւելի մանրամասն տեղեկութեանց :

Սպիր եւ Նիսկիմ գաւառաց մեր աղգայնոց բարոյական վիճակն ալ արտասուելի է . եկեղեցւոյ ժամերգութիւնը ամիսներով դադարեալ գիւղօրէից մէջ եւ ոչ ուրեք կգանուի ցերեկօթիկ վարժարան . ժողովուրդը կրօնական միխթարութենէ իսպառ զուրկ եւ կարօտ . ննջեցեալք առանց հաղորդութեան կթաղուին . քահանայ մը եւ այն ալ անուանական 2-3 գիւղի միանգամայն ծխատէր ըլլալով եկեղեցւոյ սուրբ խորհուրդը չկրնար ըստ արժանոյն մատակարարել . ցաւօք արտի կլսենք որ Խոտրձուր Աւանի մօտ (ուր բովանդակ 700 տուն պապական են) հայաբնակ գիւղէ մը 13ի չափ ընտանիք պապական եկեղեցւոյ գիւղը դիմել մտաբերած են նոյն աւանի հոռովմէական վարդապետի համոզիւր յորդորանօք ու մեծամեծ խոստումներով :

Գիւղեր պատահեցայ այս գաւառին մէջ , կըսէ մեզ ծանօթ աղգային մը , ուր հայ ժողովուրդը ծայրայեղ տգիտութեան մէջ գտայ . քանզի կրօնի հեղինակութեան վրայ բնաւ տեղեկութիւն չունէին . եկեղեցւոյ հաւատարեաց վրայ քանի մը հարցումներ ուղղեցի , եւ մեծ եղաւ զարմանքս երբ « այդ հարցումներ անծանօթ են մեզ » պատասխանեցին . եւ այն ինչ եւ եկեղեցւոյ եօթն սրբազան խորհրդոց վրայ իրենց համկանալի լեղուաւ խօսիլու աւարտելու հետ էի , անդիէն ալեղարդ ծերունի մը վառարանի (օճախի) մօտ կծկուած խօսքս ընդմիջեց եւ ի խորոց հառաչելով յարեց այսպէս « տիրացո՛ւ , չես գիտեր թէ ի՞նչ օրերէ յետ մընացինք , եւ ի՞նչ օրերու հասանք . շիտակի՛ր մեր հաւատքը լոյս է , բայց բայց . ի՞նչ ըսեմ մեր քահանայից որք զմեզ այդ իմանալի լոյսէն կարօտ ու զուրկ պահած են ու կը պահեն . 6 ամիսն անգամ մը գոնէ Ս. Պատարագի երես չենք տեսներ . խիստ շատոնց է իւղարբից աւետարան լսած չենք . ո՛ր է հին ատենի քահանաները , ո՛ր է իմ զխոցած ժողմանակիս եւ կեղեցւոյ պայծառութիւնն , ո՛ր է ո՛ր մնաց մեր օրէնքին յարգն ու աստիճան . է՛հ է՛հ է՛հ այսպէս պիտի երթանք կորսուինք . մեր մեղքն ու արիւնը՝ մեր հովուաց ճիտը » :

Քաղաքիս բարեկարգութիւնը խիստ լաւ եւ գոհացուցիչ է . վսեմ. կուսակալին հսկողութեան միջոցները կաւեցնէ . քաղաքիս հանուր ժողովուրդը յերկնից ի գետին իրմէ չնորհակալ է . անցեալները քրիստոնեայ հպատակաց երկսեռ վարժարանները այցելելով , արժանաւայելք մեծարանօք ընդունուելով գոհ եւ ուրախ սրտիւ մեկնեցաւ . կըսուի թէ Նորին բարձրութիւնը զիշերները 2 ժամ հաղիւ ի քուն կմտնայ . մնացորդ ժամերուն մինչեւ ի ծագել առաւօտու կառքը նստած հանդերձ իր թիկնապահներով թաղերն ու շուկաները կըընջապի շարունակ :

Գոհութեամբ կլսեմք թէ տեղական կառավարութեան կողմանէ ոստիկանութեան հաղարապետը խուսմը մը հեծելազօրօք շրջակայ գիւղերը այցելութեան զրկուած է ժողովրդոց վիճակը բարեփոխելու եւ նոցա ցաւերուն աղբիւրը հասկնալու համար , որն որ գացած տեղերը խստիւ կպատուիրէ եղեր տաճկաց՝ որ քրիստոնէից հետ սիրով եւ իրաւախնդրութեամբ ապրին , կրօնական զգացում վիրաւորող արտառոց վարմունքներէ խորշին եւ զգոյշ կենան . ապա թէ ո՛չ անաչառ պիտի պատժուին :

Տրապիզոնի վրայ քանի մ'օր յառաջ հոս տարածուած անախորժ լուրերը , որք ողջամիտ մոքերն անգամ բաւական յուզեցին , փա՛ռք

Աստուծոյ զի բոլորովին սուտ եւ անհիմն եղան եւ մտառանջութիւննիս փարատեցաւ :

Կըսուի թէ անցեալներն այս տեղի տաճկաց կրօնամոլ մասն ալ իրենց մէջ դժոխմբեր խորհուրդներ յղացեր են յոտից ցգլուխ գինիլ , քրիստոնէից դէ՛ր յարձակիլ եւլն . բայց նկատելով բարձր. Սահի փաշայի աշխուրջ հրակողութիւնը , կառավարութեան արթնութիւնը , ձեռք առնուած աղղու միջոցները , իրենց յղացեալ խորհրդոյն իրական խոչընդոտներ գտնալով զատնը , վախեր ու յետ կեցեր են իրենց սոյն նպատակէն :

Արգարեւ որչափ ժամանակ որ մեր բարձր. կուսակալը իւր պաշտօնին վրայ մնայ , երկիրը բարեկարգ եւ այնու մեք ալ ապահով պիտի ապրինք . մեք ամեն անգամ եւ ամեն ատեն մեզ հայրենակից տաճկաց հետ սիրով եւ իրաւախոհութեամբ կվարուինք , այնպէս որ ամենց երբեմնակի լուտանաց եւս լուելով կանցնինք :

Մամբրէ եպիսկոպոս անցեալ կիւրակէ հոս ժամանեց եւ ամեն կարգի աղգայնոց համակրանօք ընդունուեցաւ . իւր պարագայիւք առաջնորդարան իջած է . աղգային խնդրոց կարգադրութեան դեռ ձեռնարկած չէ . յոյս ունիմք որ անկողմակալութեամբ քննելով անհամաձայնութեան պատճառները՝ իրաց վիճակին վախճան պիտի տայ :

Հ Ր Ա Ի Ի Ր

Առ. մեծ. ընկերս Ս. Սահ. սանուց ընկերութեան Յառաջիկայ կիրակի , յուլիս 4 , ժամ 2ին , ընկերութեանս ընդհ. ժողովը պիտի գումարուի Սահ. վարժարանի մէջ՝ 1. Թանդարանէն գիրք դուրս ելնելու կամ չելնելու մասին Տ. ժողովոյ կանոնագիրն ու ծրագիրը վերջնապէս նկատուելութեան տնելու՝ և Բ. դրապետի ընտրութեան վաւերացմանը համար : Ուստի բոլոր մեծ. ընկերներէն կիսդուրի որ անպատճառ ներկայ գտնուին այս ամենակարեւոր նիստին :

Սահ. Սանուց ընկ. ընդհ. ժողովոյ Ատենադպիր Ատենապետ Ո. Ն. Գեօրգիւն Գ. Յովհաննէս 1876 յուլիս 2 Սամաթիա

Յառաջիկայ կիրակէ օր յուլիս 4 , ամեն . Տ. Խաչատուր Սրբաղան կաթողիկոսն Տանն Աղթամարայ , Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ ի Մայր Եկեղեցւոյ : Ուստի թաղ . խորհուրդս պարտք կը համարի ծանուցանել մայրաքաղաքիս բարեպաշտ և ջերմեռանդ ժողովրդեան , որ նոյն աւուր հոգեւոր հանդէսը վայելելու փափաքը ընուլ փութայ :

29 յունիս 1876 ի Գիմաց Թաղ . խորհ. ի Թաղ խորհ. Մայր Եկեղեցւոյ Մ. Եկեղ. Ատդպ. Փ. Ատդպ. Ե. Յ. Ճինալեան Թ. Պօղոսեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Չորեքշաբթի օրէն հետէ մինչև այս առաւօտ ի պաշտօնէ տրուած պատեւազմական լուրերն են :

Պօսնայի կուսակալին կողմանէ՝ Յունիս 30 թուով :

« Վիշկրատի զօրքը այս առաւօտ Սեր . « վրա մտնելով Գօնթրաման քաղաքին « կողմը սերվիական զօրաց հետ սատարիկ « պատերազմ՝ մ՛ընէլէն յետոյ՝ զանոնք « իսպառ ցիրուցան ըրաւ , և քաղաքը « մտնելով , հոն գտնուող պաշարի ութ « մեծ ամբարներ գրաւեց , որով զօրաց « ձեռքն անցաւ պաքօսմատ , և ուրիշ « ուտելիք և զինական պիտոյք : Քաղա- « քը թնդանօթներուն կրակէն գիպ- « ւաւածով հոյ ճարակ եղաւ բոլորովին :

« Այս պատերազմին մէջ սերմանացուց
« կորուստն խիստ շատ է : Այժմ կայսեր-
« ական զօրքը քաղաքին պէտք եղած
« տեղերը ամրացունելու ետեւէ է : Եւսի-
« վարուչի կողմերը անցնող սերմանացիք
« ալ իսպառ ցանուցիւր եղած են , և նո-
« ցա աւրած հեռագրական թերթերուն
« նորոգութեան ձեռնարկուած է : »

Եւսիպաղարի կառավարչէն՝ Յունիս
30 թուով :

« Սահմանն անցնող և պատերազմի մէջ
« ցիրուցան եղած սերմանական զօրաց հետ
« Մէթրօպօլիտի երկու գիւղերէն փախ-
« չող քրիստոնէից պալքանները գանուող
« կանայքն ու սրգիք , 60-70 չափ ան-
« ձինք , երեք օր անօթի ու ծարաւ մը-
« նացած՝ կայսերական կառավարութեան
« դիմելու համար՝ իրենց մէջէն չորս կին
« զրկած ըլլալով , պէտք եղած ապահո-
« վութեան տրուած , և մնացեալներն ալ
« բերելու համար վարչական ժողովոյ ան-
« դամներէն Նիքո աղան բաւական կառ-
« քերով զրկուած ըլլալը Մէթրօպօլիտի
« գայմագամութեանէն ծանուցուած , և
« մեր կողմանէ հրահանգ տրուած է , որ
« նոցա հանգիստ բնակութեան ու ապա-
« հովութեան փոյթ տարուի , և մեծե-
« ռուն՝ 200 , ու փոքրերուն 100 ական տը-
« րամ օրական պարէն տրուի : »

Վիտինի հրամանատար Օսման Նուրի
փաշայի կողմանէ՝ Յունիս 28 թուով :

« Պէլլիաւաճըգի կողմը Գատը-Պողազը
« քսուած տեղը 1½ վաշտ կայսերական
« զօրքն ու Գայմագամ էմին պէյը պա-
« շարող 2000 էն աւելի սերմանացուց հետ
« երէկ առաւօտ հինգ ժամ պատերազ-
« մելով Միրալայ Հասան պէյի տրամա-
« դրութեան ներքեւ ասկէց զրկուած չորս
« վաշտ կայսերական զօրքն , ցիրուցան
« ըրեր են զներվիացիս , և Սերվիոյ 500
« տունէ բաղկացեալ Գորիթօ գիւղը գը-
« րաւելով , և բոլոր գոյքն , անասուն ,
« և պատերազմին ասպարէզը մնացած
« 300 չափ զէնք , և շատ մը ռազմամթեր
« առնելով՝ գիւղն այրեր հիմնայատակ
« ըրեր են : Սերվիացիք շատ կորուստ
« ունեցած են , սակայն կայսերական զօ-
« րաց կողմանէ միայն երկու մեռեալ և
« ութը վիրաւոր , և օգնական զօրքէն
« մէկ վիրաւոր եղած է :

« Գարձեալ Հասան պէյ զրկուած է՝
« Չուգա-Գափուսը եկած սերմանացիները
« հալածելու համար , միանալով ասկէց
« զրկուած Միրիլիվա Ահմէտ փաշայի հետ ,
« որոյ տրամադրութեան ներքեւ գրուած
« են երեք վաշտ հետեակ , մէկ խումբ
« հեծեալ , և մէկ պտթարիա թնդանօթ :
« Հասան պէյ հոն հասած ատենը , Ահ-
« մէտ փաշա ալ խայրիյէ գիւղին կողմէն
« ապստամբաց հետամուտ պիտի ըլլայ : »

« Պոսնայի կուսակալէն՝ յունիս 30 թը-
« ուով :

« Միրիլիվա Հիւսէյին փաշա՝ Եւսի-
« պաղարի կողմէն Սօչանիչայի սերման-
« կան բանակատեղին խոյանալով , և հոն
« գտնուած զօրքն խանգարելով՝ դէպ
« ի ներս մինչև չորս ժամու ճանապարհ
« ետեւուն ինկու : Ասոր վրայ , սերվի-
« աքիք շփով ելով՝ փախեր են , հրացան-
« նին , և իրենց ռազմական պիտոյքն ու
« պարէնը բռնաւորեալ ձիերն և մինչև
« իսկ վերադառնալին թողնուի : Օսման-
« եան յաղթողը՝ այս մեծ յաղթանակը

« տանելէն զատ՝ 600 շէշխանէ , և ա-
« սեղնաւոր հրացան , և 300 բռն (150
« ձիու բռնաւորեալ) ռազմամթեր և
« խել մը հագուստ գրաւած են : »

Գարձեալ Պոսնայի կուսակալէն՝ մի և
նոյն թուով :

« Սէրիմ փաշա՝ Նէվէսինի ու Կաշքայի
« մէջ տեղի սաստիկ պատերազմին մէջ
« մեծաւ քաջութեամբ ու յաղթանակաւ
« ցիր ու ցան ընելով զգարատողցիս՝
« այսօր միացաւ Նէվէսինի զօրաց հետ :
« Մանրամասնութիւնք յետոյ » :

Վիտինի հրամանատար Օսման փաշա-
յի կողմանէ՝ յունիս 1 թուով :

« Սերվիացիք՝ զմեզ պաշարելու դիմա-
« մամբ՝ երէկ (չորեքշաբթի) առաւօտ
« ժամը 1ին ատենները Զայչարի առջե-
« ւէն 1000 էն աւելի զօրք զրկելով՝ թըն-
« դանօթի պատերազմ մը սկսաւ : Երեք
« ժամ այսպէս շարունակելէն յետոյ , եր-
« կու կողմանէ ալ 7-8 հազար զօրք հա-
« նեցին , և մեք ալ փոխադարձաբար
« պէտք եղած տեղերը զօրութիւն խա-
« ղացունելով՝ սերմանացուց բռնած դիր-
« քերուն վրայ յարձակեցան , որոնք չկըր-
« նալով դիմադրել քաջութեան կայսե-
« րական զօրաց՝ իսպառ ցիր ու ցան ե-
« ղան և դարձեալ Զայչար փախան : Այս
« պատերազմը մինչև դիշերուն ժամը
« 1ը տևեց . մեր կողմանէ թնդանօթա-
« ձիք և հետեակէն երկու հրամանատար
« և 22 չափ զինուոր վիրաւորեցան և 6
« հոգի մեռան . իսկ սերմանացիք 300 էն
« աւելի մեռեալ , և ասկէց աւելի վիրա-
« ւոր ունեցան : Եւ անթիւ հրացան ու
« պայուսակ թողին : »

Վիտինի կառավարչէն՝ յունիս 1 թը-
« ուով :

« Միրալայ Բէրիմպէյ , վաշտ մը զօրք ,
« երկու թնդանօթով , և 1000 էն աւելի
« օգնական զինուորներով՝ Վիտինի մերձ
« եկած թշնամեաց վրայ զրկուեցաւ ե-
« րեքշաբթի օրը : Թշնամոյն առաւե-
« լութեան պատճառաւ , Բէրիմպէյի
« ետեւէն 1½ վաշտ և դարձեալ 2 վաշտ
« հասցուցած ըլլալով , երէկ (չորեքշաբ-
« թի) պատերազմի սկսան և մինչև երե-
« կոյ տևեց . շնորհիւ Աստուծոյ և յիշ-
« եալ պէյին կարգադրութեանց ու զօրաց
« քաջութեան՝ թշնամին ցան և ցիր փա-
« խաւ , 300 չափ կորուստ ունենալով , և
« կանխաւ յափշտակած անասուններն ալ
« թողնուի . կայսերական զօրաց կողմանէ
« քանի մը հոգի մեռած և 5-10 ալ վի-
« րաւորուած են : Յաջը և Միրիլիվա Ահ-
« մէտ փաշաներն ալ երկերկու վաշտով
« երկու կողմանէ չորեքշաբթի օրը Վի-
« տինէն ելան . Բէրիմպէյ ալ՝ Չօնկվիզի
« կողմը գացած է . այսօր թշնամոյն ժո-
« ղովուած տեղն ստուգուելով՝ դար-
« ձեալ յարձակում պիտի ըլլայ : »

Պատերազմական այս պաշտօնական տե-
ղեկութիւնները՝ մասնաւոր լուրերէ ալ
կստուգուին , ինչ ինչ տարբերութեամբ ,
որք եթէ ստոյգ են՝ սերմանացիք 4-5 գիւղ
այրեր են , և երբեմն Վիտինի մինչև 2
ժամու ճանապարհ մօտեցեր են :

Կըսուի , թէ Աստորիոյ կառավա-
րութիւնը այսուհետեւ թոյլ չպիտի տայ ,
որ Բլէքի նաւահանգիստէն օսմանեան
զօրք ու պաշար փոխադրուի . և այս

պիտի ընէ եղեր՝ Աստորիոյ սլավներուն
հաճոյանալու համար , որոնք յուզեալ են
եղեր՝ այս և ուրիշ միջոցներով օսման-
եանց դիւրութիւն տրուելուն համար :

Եթէ ստոյգ ելնէ այս լուրը՝ բաւական
ծանրակշիռ է . որովհետեւ դաշնադրեալ
է՝ այդ նաւահանգիստն ի հարկին բաց
թողուլ օսմանեան կառավարութեան հա-
մար . և եթէ այս անգամ փակուի՝ ո՛չ
միայն դաշնադրութեան հակառակ է ,
այլ և Աստորիոյ սլավաց երես առնելուն
պատճառ կրնայ ըլլալ :

— Յունաստանի և Բուլմանիոյ կառա-
վարութիւնք , Սերվիոյ Միլան իշխանին
յայտարարութեան հակառակ , ի պաշ-
տօնէ կշնան հաւատացունել Եւրոպիոյ
և Բ. Դրան , թէ Սերվիոյ հետ որ և է
միաբանութիւն չունին :

— Պոսնայի պապական երեւելիք , ի
դիմաց իրենց ազգայնոց՝ որ 200 հազարի
չափ են եղեր , յատուկ յայտարարութեամբ
բողոքեր են՝ Սերվիոյ հետ Պոսնայի գա-
ւառին միանալու առաջադրութեան դէմ ,
զոր ունի Սերվիոյ իշխանութիւնը :

— Դանուբեան կուսակալութեան մէջ
գտնուող օգնական զօրքն ալ չէրքէմե-
րուն հետ՝ 40 հազարի չափ , Սերվիա պի-
տի երթան եղեր :

— Գարատաղի արտաքին գործոց տե-
սուչն՝ Չէթինէէն ճամբայ ելեր է , Վիէն
նա , Պէրլին , և Բեդրսպուրկ երթալու
համար :

— Խրիսթաքի Էֆէնտի , քանի մը սե-
ղանաւորաց հետ՝ թեթիւ տոկոսով փոխ
ստակ տուեր են կառավարութեան , վախ-
ճանեալ Սուլթան Ապտ-իւլ-Ազիզէն մնա-
ցած գոհարեղէններէն գրաւ առնելով :

— Պէրլին գտնուող սերմանացի ուսա-
նողաց ամենքն ալ , պատերազմի գըտ-
նուելու համար ճամբայ ելեր են :

— Սերվիոյ Միլան իշխանը՝ Չէրնայէֆ
ռուս զօրապետին բանակին հետն է ե-
ղեր :

— Գարատաղի իշխանին հօրեղբորոր-
դին յանձն առեր է՝ Շքոտայի կողմը
գտնուող Գարատաղի զօրաց ընդհանուր
հրամանատարութիւնը :

— Կըսուի , թէ Ռուսիոյ կառավարու-
թիւնը թոյլ տուեր է խումբ մը զին-
ուորական հրամանատարաց , Սերվիոյ
զօրաց գլուխն անցնիլ :

— Բեդրսպուրկէն ու Մոսկուայէն շատ
դրամ զրկուեր է Չէթինէ ու Պէլլիաւա ,
յատկապէս կազմեալ մասնաժողովոց մի-
ջոցալ :

— Լոնտոնի մէջ երկու սեղանաւորք
ընդունել են փոխ ստակ տալ Սերվիոյ ,
ընդ պաշտպանութեամբ ռուսական դես-
պանի տեղւոյն :

— Գարատաղի իշխանը դէպ ի կասքա
իջեր է , ուր օսմանեան բազում զօրք
գումարեալ է :

— Վերջապէս կհաւաստեն , թէ Ռու-
սիա պիտի թոյլ չտայ որ Սերվիոյ անկա-
խութեան որ և է փնաս կայ , եթէ յաղ-
թուի :

— Գաղմատիոյ և մանաւանդ Գաթա-
րոյի կողմերը սլավաց մէջ մեծ իրարան-
ցում կայ ինպատկ Սերվիոյ ու Գարա-
տաղի . և Աստորիոյ կառավարութիւնը
Գաղմատիոյ և Հէրսէքի սահմանին վրայ

մինչև 70 հազար զորք գումարած է եղեր։
— Սերվիոյ իշխանութիւնը, 1, 2 և 3 ֆրանգնոց դրամատուն (պանքնօթ) շրջաբերութեան հաներ է։

— Թնդանօթարանի և զինուորական պաշտօնատանց մէջ հեռագրական թել մը հաստատուել է, անյապաղ հաղորդակցութեան համար։

— Գաղղիոյ կառավարութիւնը արգիւն է՝ գաղղիացի զինուորական հրամանատարաց օտար երկրի մէջ զինուորական ծառայութեան մտնելը։

— Եգիպտոսէն սպասուած զօրաց մէկ մասն երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ։ Մնացորդն այսօր Ալեքսանդրիայէն ճամբայ կենէ։

— Ռուսաց կայսրը ինքնագիր նամակ մը գրելով մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանին, շնորհակալութիւն յայտնել է նորա բարեւոյթ ծառայութեանցն համար։ Եւ նորին վսեմութիւնն ալ այս գըրոյն վրայ իւր մարդերովն եկեղեցի դացեր, և բարեմաղթութիւններ ըրեր են կայսեր և կայսերական գերդաստանին համար։

— Ատանայի ու Հալէպի կուսակալք՝ Թէվֆիգ ու Էմին փաշաները երեքշաբթի օգոստոսի առ Սուլթանին ներկայանալով հետեւեալ օրը մայրաքաղաքէն մեկնեցան։

— Անգղիոյ կառավարութիւնը որոշել է՝ քանի մը նաւ ալ աւելցունել միջերկրական գոտնուղ նաւատորմին վրայ։

— Ռուսաց կայսրն ու կորչագօֆ իշխանը՝ երեքշաբթի Բեդրսպուրկ հասեր են։

— Սերվիոյ իշխանութիւնը՝ ըստ պահանջման Աւստրիոյ՝ ընդունել է պատժել աւստրիական շոգեհաւուսն վրայ հրացան պարպող սերվիական խմբին հրամանատարը, և պատուոյ փոխարինութիւն ու ապագային համար ապահովութիւն տալ։

— Մեծ Եպարքոսն, Միտհաթ փաշայի և ծովային գործոց նախարարին հետ չորեքշաբթի նախարարաց ժողովէն ելնելով Բ. Դրան հեռագրատունէն երկար ժամանակ բանակցեցան զինուորական հրամանատարաց հետ։

— Թունաց երեւելիներէն Խրիսթաքի էֆէնտի՝ 2000, և Պ. Զարիֆի՝ 1000 լիրա նուիրել են ի նպաստ զինուորական տրոց։

— Սուլթանիյէ վարժարանի ուսանողք ալ սկսեցին ստակ ժողովել, ինպաստ զինուորական ծախուց։

— Հրաման գացեր է գաւառները, որ հանգանակութեանց արգիւնքն հետդէտէ մայրաքաղաքս ղրկեն, առանց վախճանին սպասելու։

— Պէշիկթաշի և Պէշիկթաշէի մէջ ալ տիկնայք սկսեցին, կայսերական վերաւոր զօրաց պիտոյքն հոգալ։ Պէշիկթաշի մէջ 4-5 տիկնայք տունները պտըտելով հին շապիկ, քթան, և այլն կօծովեն, և տեղւոյն աղջկանց վարժարանին ալ տուներ են՝ շուտով ծուռտելու (թիֆթիք) համար։ Այս շրջապայով տիկնայց մէջն է եղեր՝ Նեօլօղոս անուն յոյն լրագրոյն խմբագրապետին տիկինն ալ։

— Զինուորական գործոց պաշտօնատունը կազմուած հանգանակութեան մասնաժողովն իւր հաստատութեան օ-

րէն այսինքն յունիս 26 էն մինչև 30, ընդունել է 15 հազար 270 լիրա։

— Ամոյս առաջին օրն ալ 1800 լիրա յանձնուել է՝ զինուորական պաշտօնատան հանգանակութեան յանձնախմբին։

— Եգիպտոսի բարձրագատիւ Խտիվը՝ 300 հազար օխայ բրինձ նուիրել է ի պէտս կայսերական զօրաց։

— Պալեան Սարգիս պէյ՝ 500, և Նորատունկեան Յակոբ էֆէնտի 200 լիրա ընծայել են։

— Բուսուճաթի ժողովոյն նախագահ Սիւլէյման էֆէնտի սուր մը յատկացուցեր է՝ պատերազմին մէջ քաջութեամբ հռչակաւոր եղող մէկուն ընծայելու համար։

— Որոշուել է իբրեւ առձեռն դրամ չընդունիլ որ և է մուրհակ (սէնէտ, սէրկի), ինպաստ զինուորական ծախուց։

— Մայրաքաղաքս գտնուող գաղղիացի բժշկաց ոմանք խնդրել են կառավարութեանէն, որ իրենք ալ երթան գարմանել պատերազմին մէջ վիրաւորեալները։

— Կամաւոր զինուորներէն 4-5000 հոգի երէկ դրօշակներով և աղօթելով Պէյքօղ գացին, ուր զէնք ու զգեստ պիտի առնուն, և քանի մ'օր վարժութիւն ընելէն յետոյ՝ պատերազմին ասպարէզը պիտի երթան։

— Շամի մէջ մեռնող քիւրտ երեւելիներէն Պէտըրխան փաշայի որդիքն խնդրել են Բ. Դրանէն, որ թոյլ տրուի իրենց՝ ֆիւրտիտան երթալ, և 70-80 հազար քիւրտ ժողովելով պատերազմի ելնել։ Սակայն շնորհակալութեամբ պատասխան տրուել է թէ առ այժմ այսչափ բազմութեան պէտք չկայ։

— Գառը գիւղի, Պէշիկթաշի և իւսկիւտարի կողմերն ալ դրօշակներ տընկելով՝ կամաւոր զինուորագրութիւն ընել սկսեցին։

— Իզմիրի մէջ ալ կամաւոր զինուորագրութիւն կըլլայ եղեր։

— Էտիքնէի կուսակալութեան վիճակին մէջ գտնուող չէրքէսներէն՝ որոնք 80 հազարի չափ կան, կամաւոր զինուոր դրելու ելել է իրենց գլխաւորներէն Խուրշիտ էֆէնտի անուն մէկն, Սերվիոյ վրայ երթալիք զօրաց հետ գտնուելու համար։

— Վախճանեալ Ֆուատ փաշայի թոռն Իզլէթ պէյ՝ խնդրել է կայսերական կառավարութեանէն, որ ինքն ալ կամաւորաց կարգն ընդունուի, եթէ հնար է՝ Եէնիպաղարի բաժնին հրամանատար Մէհմետ Ալի փաշայի տրամադրութեան ներքեւ և ձիաւորաց մէջ ըլլալու պայմանաւ։

— Բ. Դրան արտաքին գործոց թըղթակցութեան դիւանին անդամներէն Սէլիմ էֆէնտի ալ իբրեւ կամաւոր զինուոր՝ Եէնիպաղարի բաժնի երթալու հրաման խնդրել է, և քանի մ'օրէն պիտի մեկնի։

— Իզմիրի կառավարիչ կարգեցաւ Ակեհ էֆէնտի՝ որ յառաջագոյն ալ վարած է այս պաշտօնը։

— Ատանայի կուսակալութեան տոմարակալ անուանեցաւ՝ Հալէպի նախկին տոմարակալ Խայրի էֆէնտի։

— Առաջին աստիճանի առաջին կարգի պաշտօնատարութիւն տրուեցաւ՝ Եէմէնի կուսակալութեան տոմարակալ Խայրի էֆէնտիին։

— Օգոստոսի առ Սուլթանը՝ կնքող ծանրագին քուսկ մը նուիրել է բարձրագատիւ մեծ Եպարքոսին, ինչպէս իւր գոհունակութեան։

ԳՐԱՏՈՒՆ ԱՍՍՏՈՒՐԵԱՆ
Պ. Ա. Աստուրեան պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան թէ իւր գըրատան մէջ կը ծախուին, անգղիարէն ամեն տեսակ օգտակար դասագրքեր, ուսումնական գրեանք, գպրոցաց համար հարկաւոր եղած որ և է նիւթ, և մանաւանդ իւր եղբորը, հանգուցեալ Տօքթօր Ա. Աստուրեանի հեղինակած Հայ-Անգղիարէն Գերականութիւնը, չափաւոր գնով։ Ուղղը կրնայ գիմել Ղալաթիոյ Աշտարակին ներքեւ Հէնտէք փողոց թիւ 13։

PILULE HOLLOWAY
ԴԵՂԱՀԱՍԲ ՀՈՂՈՒԷԻ
Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահաստը, նաեւ յղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը։ Սրտի և երկկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ։ Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն, կոծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կազեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մարսողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտոնութիւններէ՝ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական դիրքը կ'զգենու։

ONGUENT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՂՈՒԷԻ
Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժելու մասին ունեցած պարսմական յատկութեանցը չհաւասարի բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (շիրիֆէնչէ), սրունիք և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կ'աւանան. օգտակար է նաեւ հարբուխի, հաղի, սրտի բարախման, մանաւանդ օղացաւ (եէլ) ըստած հիւանդութեան։ Իւր կազդուելի և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոյլ (սըրաճա) հիւանդութեան ապականիչ գորութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմադրաւէ։
Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղափաճաններու քով, և մասնաւորապէս Պահճէ-գափու Թաշ Խանի կողմերը Պ. Գասպպեանի գեղարանը՝ Նօ. 7 կը ծախուի։
Աւելի առնել ուղղող կը հրաւիրուի առ հեղինակն տղթոր Հոլլուէ Ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 555։

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆՋԻ
1.—Փունջը 2ՈՐԵԲԵՐԵԹԻ և 2ԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի։
2.—Տարեկան բաժանորդագրին է միայն չորս արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւառաց համար։
3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի։
4.—Տեղափան ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ։
5.—Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ ծախողներու քով։
6.—Ծանուցման տողը 3 դրուշ է մէկ անգամի համար։ Աւելի ատան կըլլայ աւելի անգամներու համար։
7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան, Կ. Պօլիս Ալաճա-Համամ Խալիլ Խան միջին յարկ թիւ 19։

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ
ՏՊԱԳԻՐ. Ս. Դ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Բիգա փաշա խան քիւ 3